

PREDNADMETANJE

Minula desetleća ukazuju na to da uzalud mislim da je takozvani autobiografski postupak samo forma ili tonalitet, da su, dakle, moji spisateljski ili spisateljskim nazvani postupci mnogo apstraktniji nego što nominalna osobnost to pokazuje, vi, čitaoci, većinom ipak pomišljate da sam ja* – ja.** Pa, neka bude. Odnosno, u tom slučaju neću moći da se otrgnem ni od porodice, nota bene, nisam ni nameravao, samo sam pomislio da nije bez značaja to što se moja tačka gledišta vremenom menjala, čas sam svoj durbin postavljao na vrh brda, čas na samo dno velike mađarske nizije, a ponekad i u nežnu, tihu udolinu jednog alabasternog ženskog ramena, pa se time menjala i porodica, ona o kojoj je upravo bilo reči. (Zar nije iz reči*** nastao...)

---

* Lili Čokonai, drugim rečima Karlo V, voljom Božjom gospodar pola sveta, princ od Austrije i Donjih Nedođija. (Šala!) – P. E. (Kod Janoša Aranja [J. A.] video sam ovaj način fusnotovanja: * sa zvezdicama.

* Fusnotovanje: masovna proizvodnja fusnota. (Prim. prev.)

** P. E. – P. E.

*** Reč je, dakako, o znamenitoj *riječi* koja stoji u početku Svetog jevanđelja po Jovanu, u prevodu Vuka Stef. Karadžića na srpski. (Prim. prev.)

Vi, međutim, s rečitim smeškom na usnama samo odmahnete rukom. Ja* to umem da uvažim, nemam ništa protiv.

Ne tvrdim da sam prozreo stvari, ali ne treba ni Vi da budete toliko sigurni da ste prozreli mene. Ja jesam, doduše, otvorena knjiga, ali Vama ova knjiga nije poznata; moguće je da ni meni nije poznata. S druge strane, igram s otvorenim kartama. Pitanje je, opet, kakvu igru igram.

Voleo bih, to mi je želja, pomalo i ohola ambicija, moj hibris, da izvestim o sreći poslednje dve decenije očevog života. Da to bude moj plen.** Da je onaj muškarac (kojem mogu da se zahvalim za svoj život i tako dalje, i tako dalje – bilo je već jednom), kojeg je obest istorije, ali i sopstvena slabost, više puta izbacivala iz kolotečine vlastitog života, i baš zbog toga je ova odbačenost i postala njegov život, te se usled toga i našao uvek iznova na ničijoj zemlji, nezaštićen, cvokotav (ko je video cvokotanje?, ja*** nisam), a u takvoj samoći bih mogao, kad na to pomislim, svaki put da se rasplačem, dakle, da je ovaj čovek ipak umro srećan. Ne verujem da je u bilo kojem ranijem periodu bio srećan (niti da je usrećio ženu, svoju mater, s kojom je živeo).

Sreća ne umanjuje naše grehove, pa ni njegove, ako ih ima, ni moje, ako ih imam. A imam. Težinu iznetog ne uma-

---

* Karlo VI. Šta znamo o Karlu VI? (Šala!) – P. E.

** Selindžerov izraz. – P. E.

*** Karlo VII. Koji je sad ovaj who the fuck? Kako ko? On je uz pomoć gospođice Žan d'Ark isterao Engleze iz skoro cele Francuske! Ali to mom ocu nije pomoglo. Mada mu nije ni naškodilo jako. Ko zna... – P. E.

njuje ni to što, razume se, tako precizno ipak ne znamo ko je srećan, a ko nije.

Trudio sam se da svoj rad uskladim s praksom Ćela Askil-sena: „Nikad nisam pisao o stvarima koje su se meni događale. Trudio sam se da ne napišem rečenicu na koju sam već ranije pomišljao. Drugi sakupljaju, beležeći u notes, rečenice koje bi jednom mogli da iskoriste, kod mene je to obrnuto. Prilikom pisanja važno je samo pisanje, i magično, neizmerno vreme pisanja.”

Kipling pak predlaže (čitam u blistavom romančiću *Parle-leur de batailles, de roiset d'éléphants* Matijasa Enara) sledeće: pričaj im o bitkama, kraljevima, konjima, đavolima, slonovima i anđelima, ali ne zaboravi da pričaš i o duhovima i sličnim stvarima... Kupljeno – bitka, kralj, bedevija, paklenik, anđeo, ljubav, biće ovde svega. Treba još samo da rešim pitanje učešća slonova. Potegni sad, svoj mač, potegni.

P. E.

Kao neko drugo srce, tako mahnilo
kuca prošlost u mojim grudima.

Džon Banvil: *More*

Blijzijn*, budi radostan. Poletna slova su klizuckala levo-desno po ledenim šarama prozora karuca, čas bi pohitala napred, čas klonula, jedno *j* se čak i presamitilo. Mora da je bila skočanjena ruka koja ih je iscrtala. Blaga i bez snage. Ali i uporna, jer je u finu ledenu skramu na sva četiri prozorska okna urezala: blijzijn. Bila je i otmena, jer je kao pisaljku koristila fasetirani dijamant koji je krasio prsten na domalom prstu te ruke. Dijamant** je, pak, poticao iz radionice venecijanskog draguljara Vinčenta Perucija, a vlasnik dijamanta (a i ruke), bio je ranije mušterija pariskih majstora koji su radili za kardinala Mazarena, ali su mu dojadile neprestane rasprave i cenkanja, natezanja oko izmirivanja računa zbog kardinalove pohlepe za novcem.

Peruci je bio, doduše, veoma skup, ali su pogađanja s njim, cenkanja, bila božanstvena.

---

* Određeni izvori pominju oblik *zich verhengen*, odnosno *gelukkig-zijn*. Ja sam se opredelio za, čini se, pouzdaniju varijantu koju preporučuje Šandor Aponji. (Hungarica: Ungarn betreffende im Auslande gedruckte Bücher und Flugschriften. Besorgt von L. Dézsi. Teplice – Wijk aan Zee, 1927). Ali, kako god bilo, koliko god tumarali između Teplica i Wijk aan Zee-a tragom sinonima, prve reči su: budi radostan! – P. E.

** Ova forma je potom u 20. veku postala osnova za znameniti *Eppler-brilijant*. – P. E.

Ako je neko provirio kroz neki od proreza koje su u ledenoj skrami načinila izrezana slova (kroz nepostojanje slova), mogao je još neko vreme da vidi kako iza njegovih leđa iščezava Prag, taj zlatni grad čudotvornih rabina, careva i zvezdoznalaca, te jezičavih, veselih sluškinja, i da nije baš ono lice, uz to i ovlašćeno, izdalo striktno naređenje da se kreću oprezno, sporednim putevima, sad bi i te kako bio iznenađen time kako su prijatno suri borovi Železne hori, malo-pomalo, zaklonili svaki pogled.

Za svoj početak naša pripovest, dakle, koristi svekoliki kaos, grozničavo batrganje između raznih istorijskih sila, htenja, stremljenja, izrečenih i neizrečenih sukoba prepoznatih i neprepoznatih interesa druge polovine sedamnaestog veka, kao i njegove prijatno sure borove šume.

Trećeg oktobra, nedugo nakon* što su trupe fenomenalnog princa Eugena, okrepivši svoju elegantnu i u međuvremenu donekle malaksalu krvožednost odličnom tehničkom spremom, praktičnošću koja bi se mogla nazvati i zapadnjačkom, a uz to podstaknute i prinčevim mladalačkim ambicijama, skoro potpuno isterale od viševekovnih osvajanja nekoliko već umorne i, štaviše, prekomerno opuštene Turke iz tada još nepostojeće Srednje Evrope**, ili, pomalo ležernije rečeno, sa teritorija koje su se prostirale s one strane bečkog Landštrasea*** – dakle, tog dana je Ludvig III, jedan od onih malobrojnih Habzburgovaca, koji nije ni Leopold, ni Ferdinand, i kome – da li zbog toga? – donja usna nije oklembesena onako kako je to moguće, s nemalim divljenjem, videti na

---

* Pre toga! – P. E.

** Koja u to vreme još nije ni postojala! – P. E.

*** Asien fängt bei der Landstrasse an, to jest, tamo počinje Azija, kako je to navodno rekao Meternih, konkretno princ i grof Klemens Wencel fon Meternih (Klemens Wencel Nepomuk Lothar von Metternich-Winneburg zu Beilstein, 1773–1859). – P. E.

Velaskezovim slikama infantkinja i Filipa (po tim oklembesanim usnama Habzburgovci se mogu još izdaleka prepoznati čak i u ranoj jutarnjoj izmaglici, konji se još ne naziru, ali ta oklembesana, ta teško izreciva, blago odvratna, izvrnuta (?) otromboljenost se već i te kako vidi), naprotiv, njegove usne, poput poljupca šćućurene, poprimaju crveni sjaj trešnje, tadašnji regent Flandrije, te Rubensov poklonik i mecena (vidi monumentalni fragment Princ Ludvig za ručkom) krenuo je u najvećoj tajnosti u Mađarsku. Bio je nameran da se sastane s Palom Njarijem* koji, kako je njegovo visočanstvo bilo informisano, jednako ume da komunicira s bečkim dvorom i sa svojim narodom.

---

* Nije identičan s Palom Njarijem. – P. E.